

LÄHIKUVASSA KERBSIN MUOVISUKU

Liisa Jokinen

Harry Kerbsiä voidaan hyvällä syyllä nimittää Suomen ensimmäiseksi muoviteollisuusmieheksi. Hartsiteollisuus Oy:n perustaja ehti olla mukana monessa muussakin. Kerbsin pojat, Horst-Jürgen ja Kaj, jatkavat isänsä muovisilla jalanjäljillä, niin myös osa Harryn pojanpojista. Harry Kerbsin sukujuuret ovat Stettinissä Saksassa. Harry Kerbsin syntyessä vuonna 1901 perhe oli ehtinyt jo siirtyä Suomeen. Ennen muovialalle ryhtymistään Kerbs harjoitti liikemiehentaitojaan puutavaran ja kenkien parissa. Alle kolmekymppisenä Kerbs oli jo ehtinyt laivaamaan puuta Viipurista Saksaan ja myymään tsekkiläisen Batjan jalkineita.

HAKANEULOJA VAI MUOVIA?

Vuonna 1933 Kerbs lähti Saksaan Leipzigin messuille selkeät päämäärät mielessään.

”Hän oli valinnut jo etukäteen, että aloittaa joko hakaneulojen tai muovituotteiden valmistuksen”, tietää Harryn vanhempi poika, Horst-Jürgen eli tuttavallisesti Bubi Kerbs.

”Kun hän tuli takaisin messuilta, keittiöömme ilmestyi Götzin bakeliittipuristin eli ns. tolppa-apina. Asuimme tuolloin Iso Roobertinkatu 10:ssa. Aluksi isä valmisti kahvikuppeja, tasseja ja tuhkakuppeja. Äiti vei valmiit tuotteet Stockmannille, keräsi rahat ja riensi saman tien hakemaan lisää raaka-ainetta, IGG:n bakeliittia, Mercantilelta. Ja isä puristi taas! Minulla on vieläkin bakeliitin haju nenässä, se on niin voimakas!”, naurahtaa Bubi kerratessaan varhaisimpia muistojaan isänsä Bakeliittiteollisuus Oy:stä.

Bakeliittiteollisuus Oy:n muotit tulivat Saksasta. Myöhemmin Kerbs hankki Saksasta Suomen ensimmäisen siviilikäyttöön tarkoitettua ruiskupuristimen, 40 gramman koneen Eckert & Ziegler Natta GmbH:lta.

NOPEAA KASVUA SODAN VARJOSSA

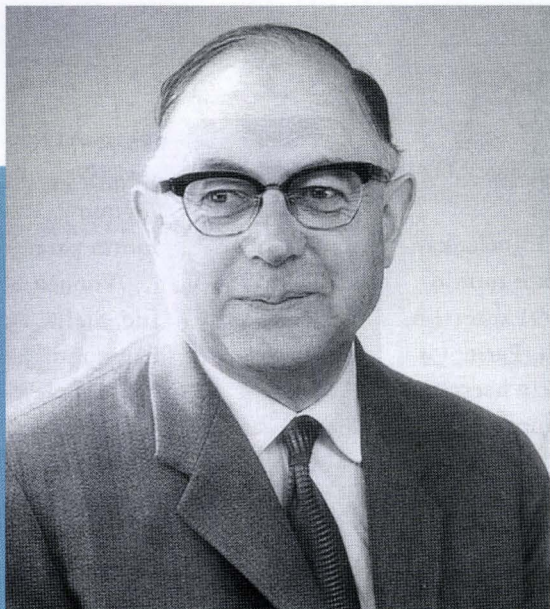
Joulukuussa 1933 Kerbsin yritys muutti Pengerkadulle ja yrityksen nimi muuttui Oy Hartsiteollisuus Ab:ksi. Uusi nimi viittasi laajentuneeseen materiaalivalikoimaan. Pääasiassa valmistettiin tuotteita alihankintana. Pengerkadulta tehdas muutti ensin Mäkelänkatu 50:een ja sitten Elimäenkadulle.

Talvisodan aikana tehdas siirrettiin hetkeksi Vaasaan kauas rintamasta. Raaka-ainepulan ja säännöstelyn vuoksi valmistettiin itse myös raaka-ainetta, muovimassaa puutervafenolista. Saksasta saatu parempi-laatuinen raaka-aine oli varattu tärkeimpiin, strategiaan tarkoituksiin.

Vuonna 1947 Tekoli Oy:n koko puristinkanta siirrettiin Hartsiteollisuudelle. Jo sodan jälkeen Hartsiteollisuus oli tehnyt itse muottejaan, mutta nyt yhtiöön saatiin todella suuri muottiosasto. Vuosikymmenen vaihtuessa Hartsiteollisuus organisoitiin uudelleen ja rekisteröitiin nimellä Oy HTH-yhtymä Ab.

Vuonna 1949 yhtiöön oli hankittu ensimmäinen Fischerin suulakepuristin. Suu-

Harry Kerbs 1950- ja 60-lukujen taitteessa.
Kuva: Kaj ja Merja Kerbsin yksityiskokoelma.

lakepuristusosaston työnjohtajaksi tuli Harryn poika Bubi.

”Teimme mm. Suomen ensimmäisen muovisen vesijohtoputken vuonna -52. Nimenomaan HTH-yhtymä aloitti Suomen muoviputkivalmistuksen”, kertoo Bubi.

”Valmistimme myös bensiiniletkua huoltoasemille PVC-massasta, jota Oy Dynos Ab toimitti Englannista. Letkujen piti olla paksuja ja niiden valmistuksessa olikin vaikeuksia. Keväisin iso artikkeli oli karkeilla täytettävä läpinäkyvä lasten kävelykeppi. Teimme kaikennäköisiä pieniä putkia, mm. kuulakärkikynien nestesäiliöitä”, luettelee Bubi. Bubin mukaan Harry Kerbs loi myös kuuluisat maapallosäästölippaat, jotka sittemmin siirtyivät Heikki Tavelan MK-tuotteeseen.

Yhtiö oli kasvanut nopeasti vaikuttaviin mittoihin. Vuonna 1953 HTH-yhtymällä oli jo 96 tuotantokonetta ja 175 ihmisen henkilöstö. Liikevaihto oli 130 miljoonaa markkaa. ”Yritys kasvoi suureksi ja sen pyörittäminen vaati rahaa, jota isällä ei ollut.

Työkalu- ja Hammaspyöritehtaan johtaja Schlüterillä sen sijaan oli. Kivikova liikemies kun oli, hän osti isän ulos HTH:sta”, Bubi toteaa.

Vuonna 1953 Harry Kerbs luopui toimitusjohtajan toimesta. Vuonna 1963 HTH-yhtymä siirtyi Oy Fiskars Ab:n omistukseen. Näin sai alkunsa Fiskars-yhtymän muovituotanto.

UUSIA YRITYKSIÄ

Kerbsin ura muoviyrittäjänä ei tähän kuitenkaan loppunut. Pian Hartsiteollisuudesta luovuttuaan hän perusti Helsinkiin Oy Skandiplast Ab:n, joka valmisti etupäässä sähköteknisiä ja muita teollisuustarvikkeita.

Kun tämän tuoteryhmän valmistajia ilmaantui markkinoille useampiakin ja hintakilpailu koveni, Kerbs perusti Pyhäjoen Muovi Oy:n vuoden 1959 lopulla. Se valmisti lasikuitupolyesterituotteita, etenkin suurikokoisia putkia, mutta myös letkua,

profiilia ja ruiskuvalutuotteita. Erikoisuutena Pyhäjoen Muovi valmisti Pymu-ulkoseinälevyä, jonka valmistuksessa käytettiin mm. hartsia ja arabimaista asti rahdattua kvartsihiekkää.

Sittemmin Kerbs perusti vielä Kaukalahden Muovi Oy:n, jonka toimitusjohtajana hän toimi kuolemaansa asti. Tehdashallin tuhouduttua tulipalossa Kaukalahden Muovi jatkoi toimintaansa Kerbsien Kulosaaren kodista käsin. Kaukalahden Muovi toimi välitysliikkeenä, joka teetti töitä pienillä helsinkiläisillä alihankkijoilla, jotka olivat monesti HTH:n entisiä työntekijöitä.

MUOVIMIEHEKSI VASTOIN ISÄN OHJETTA

Kaj Kerbs oli 18-vuotias hänen isänsä kuollessa vuonna 1971. ”Oli kaksi vaihtoehtoa: joko jatkaa tai lopettaa yritys. Jatkoisin äidin kanssa ja opiskelin samalla. Aloitimme toiminnan ihan tyhjästä. Isä piti hommat aika paljon omana tietonaan, mutta onneksi olin reissannut pienestä pitäen isän kanssa alihankkijoiden luona. Pari kertaa viikossa ajelimme taksilla alihankkijan luota toiselle. Se oli hiton mielenkiintoista!”

Pian Kaj sai välitettäväkseen vaativampia töitä, joita alihankkijat eivät suostuneet tekemään.

”Ajattelin, että ei tämä nyt niin kauheaa voi olla. Hankin autotalliin ensin ruiskuvalukoneen, sitten toisen ja käyttelin niitä iltaisin ja viikonloppuisin.”

Niinpä Kaj ei ottanut vaarin isänsä antamasta neuvosta. Tämä oli aikoinaan sanonut pojalleen: ”Älä ikinä ryhdy muovimieheksi! Ei sillä tienaa!”

Vuonna 1983 Kaukalahden Muovi osti Elimäenkadulla toimineen Erikoismuovi Oy:n ja jatkoi toimintaansa Erikoismuovin nimellä. Vuonna 1991 ostettiin klaukkalalaisen Lupoplastin konkurssipesä Parin vuoden kuluttua Erikoismuovi oli kuitenkin

haettava konkurssiin velkataakan kasvaessa liian suureksi liikevaihtoon nähden.

”Jatkoimme toimintaa Rinotopilla. Samalla luovuttiin omista tuotteista ja osasta muottituotantoa.”

MUOVIMIEHEN PERINTÖ

Harry Kerbsin perintö elää jälkeläisten sanoissa ja teoissa.

Jäätyään työttömäksi Hartsiteollisuudesta vuonna -53 Bubi Kerbs toimi muuttaman vuoden Aseta Oy:n teknisenä johtajana. Harry Kerbs omisti tämänkin yrityksen.

”Ostimme selluloosa-asetaattia, sekoitimme siihen pehmitettä ja väriainetta ja myimme eteenpäin mm. kampojen raaka-aineeksi. Kampoja tehtiin silloin hirveästi! Ostimme myös Venäjältä polystyreeniä, jota värjäsimme ja myimme. Raaka-aine oli huonolaatuista ja haurasta, mutta paremman puutteessa sekin kelpasi.”

Vuonna 1956 Bubi lähti muovimyyjäksi Hoechstile. Siellä hän teki 35-vuotisen uran, kunnes jäi eläkkeelle vuonna 1991.

”En ole vieläkään osannut erota muoveista”, paljastaa Bubi.

Oli Bubin vuoro perustaa oma yritys, Oy Bura Trading Ab. Bura Trading tuo maahan masterbatseja Itävallasta.

Bubin neljästä pojasta kolme on ollut töidensä kautta kosketuksissa muovialaan. Kajn poika työskentelee Rinotopissa. Kerbsin suku on siis muovialalla jo osin kolmannessa polvessa.

”Isä halusi aina löytää jotakin uutta, mitä muilla ei vielä ollut”, kuvailee Kaj isänsä yrittäjän luonnetta. Bubi ja Kaj päätyvät vielä muistelemaan, miten heidän isällään oli tapana tunnistaa muovilaji yksinkertaisin välinein: sormuksella kopauttamalla!

FM Liisa Jokinen on Muovi - Plast -lehden toimittussihiteeri.
liisa.jokinen@muoviyhdistys.fi